

**Stanovisko k žiadosti o vymenovanie doc. ThDr. Petra Borzu, PhD.
za profesora v odbore habilitačného a inauguračného konania história**

Výskum a aktivity docenta Petra Borzu sa sústreďujú na tri hlavné oblasti: 1/ vedecko-výskumná činnosť; 2/ pedagogická a vedecko-didaktická činnosť; 3/ organizačná a projektová činnosť. Tieto oblasti majú aj významný spoločenský dosah, ktorý tvorí ďalšiu oblasť jeho činnosti.

1. Vedecké a výskumné činnosti

Docent Peter Borza obhájil v roku 2006 na Fakulte histórie a kultúrneho dedičstva Papiesskej Akademii Teologickej (od roku 2009 Uniwersytet Papiessi Jana Pawla II) v Krakove dizertačnú prácu venovanú dejinám Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku počas druhej svetovej vojny. Takto začal svoju vedecko-výskumnú činnosť. Prijatá téma bola prvým z dvoch smerov, ktorým sa inaugurant venuje dodnes. Jeho výskum dejín gréckokatolíckej cirkvi sa chronologicky rozšíril na celé dvadsiate storočie. Druhým výskumným smerom, ktorému sa doc. Peter Borza venoval, sú dejiny holokaustu na Slovensku. Na tomto mieste je dôležité konštatovať, že ide o historika uznávaného nielen na Slovensku, ale aj oveľa širšou medzinárodnou vedeckou komunitou. Dôvodov je hneď niekoľko a to: Peter Borza sa vo svojom výskume opiera o spoľahlivú a rozsiahlu archívnu rešerš a jeho výsledky sú konfrontované s literatúrou k danej problematike. Po druhé: inaugurant kladie v uskutočnenom výskume a predkladaných prácach presné, odvážne a inovatívne otázky. Výsledky svojej práce publikoval vo forme monografií i článkov, ktoré boli vydané doma a v zahraničí. Okrem toho sa zúčastnil na mnohých medzinárodných vedeckých konferenciách, kde sa venoval uvedeným témam. Jeho výsledky sú od získania doktorátu imponantné a ďaleko presahujú kritériá na uchádzanie sa o titul profesora.

Publikoval päť monografií, celkovo 91 vedeckých článkov, z ktorých šesť dosiahlo najvyšší status. V rokoch 2006 - 2024 predniesol niekoľko desiatok referátov (výber z nich je uvedený v priloženej dokumentácii), veľkú časť z nich na zahraničných konferenciách nielen v slovenskom, ale aj v anglickom a poľskom jazyku. Monografie, články a referáty sa týkali najmä dejín gréckokatolíckej cirkvi a holokaustu.

Monografie aj články sú citované domácimi aj zahraničnými bádateľmi (pozri zoznam publikačnej činnosti z knižníc Prešovskej univerzity a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach). Inaugurant na vedecké práce zaznamenal 179 citácií, z toho 58 mimo Slovenska a 15 v databázach Web of Science a Scopus. To svedčí o vysokej úrovni publikácií a uznani autora vo vedeckej komunite.

Rád by som ešte dodal, že doc. Peter Borza opakovane recenzoval vedecké práce publikované v domácich a zahraničných časopisoch evidovaných v databázach Web of Science a Scopus.

2. Pedagogické, výskumné a vyučovacie činnosti

Docent Peter Borza začal svoju pedagogickú činnosť v roku 2009 na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. Pôsoobil na Katedre historických vied a viedol prednášky

z dejín náboženstva a dejín Cirkvi, ako aj vedecké semináre na prvých dvoch stupňoch štúdia. Pre študentov pripravil učebnicu a skriptá.

Od roku 2017 sa venuje výskumnej a pedagogickej činnosti na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Ako zamestnanec Katedry histórie na mieste docenta viedol prednášky priamo súvisiace s jeho vlastnou vedeckovýskumnou činnosťou, čo významne prispelo k jeho vedeckému rozvoju. Vede prednášky a vedecké semináre na troch stupňoch štúdia. Je osobou zodpovednou za realizáciu študijných programov prvého stupňa, okrem toho je tútorom prvého ročníka štúdia. V Prešove aj v Košiciach promoval 22 bakalárov, 38 magistrov a jedného doktoranda a školí piatich nových doktorandov. Inaugurant dopĺňa svoje výskumné a pedagogické aktivity recenzovaním dizertačných prác študentov iných univerzít. V rámci svojej výskumnej a pedagogickej činnosti vypracoval učebnicu dejín východných cirkví pre študentov magisterského štúdia.

Počas svojej pedagogickej a vedecko-výskumnej činnosti sa inaugurant zúčastnil na viacerých programoch "Erasmus" (Česká republika, Izrael, Poľsko), počas ktorých mal možnosť oboznámiť sa s výsledkami zahraničných výskumných pracovísk a prednášať zahraničným študentom. Súčasťou aktuálnej organizačnej a pedagogickej činnosti je aj osobná iniciatíva inauguranta, ktorá sa začala v roku 2022 ako "Letná škola" a zahŕňa prednášky, diskusie a workshopy o židovsko-kresťanských vzťahoch.

Treba zdôrazniť, že vedecko-didaktická činnosť doc. Petra Borzu je vysoko hodnotená košickými študentmi v spätnej väzbe, čo potvrdzuje jeho vysokú odbornú spôsobilosť ako vysokoškolského učiteľa, pedagóga a bádateľa v oblasti histórie. Jeho prednášky vychádzajú nielen z obsahu učebníc a všeobecných poznatkov, ale aj zo skúseností získaných z vlastného vedeckého pramenného výskumu a medzinárodných kontaktov.

3. Organizačné a projektové činnosti

Tretím modulom hodnotenia, ktorý ukazuje vedecký profil inauguranta, je činnosť v organizačnej oblasti a účasť na vedeckých projektoch. Je potrebné konštatovať, že doc. Borza predložil v tejto súvislosti rozsiahlu dokumentáciu. Vyplýva z nej, že od získania doktorátu v oblasti historických vied sa zúčastnil na viacerých vedeckých konferenciách na národnej i medzinárodnej úrovni. Okrem iného je členom vedeckej rady Slovenského historického ústavu v Ríme (od roku 2020) a členom Slovenskej historickej spoločnosti (od roku 2011) a Slovensko-ukrajinskej komisie historikov (od roku 2023). Je členom vedeckých a redakčných rád slovenských a zahraničných vedeckých časopisov. V rokoch 2021 – 2023 mal vo funkcii prodekana FF UPJŠ na starosti kreovanie vnútorného systému kvality a bol tiež členom vedeckej rady fakulty. Na Katedre histórie FF UPJŠ je súčasťou päťice zodpovednej za rozvoj habilitačného a inauguračného konania v odbore slovenské dejiny.

Docent Peter Borza má za sebou významné projektové výstupy. Za zmienku stojí, že samostatne pripravil a viedol projekt o dejinách Gréckokatolíckej cirkvi v okupovanom Československu v rokoch 1938 - 1945, ktorého výsledkom je monografia, vedecké články a panelové diskusie. Okrem toho viedol slovenský modul medzinárodného projektu DIALOG z prostriedkov poľského Ministerstva vedy a vysokého školstva, ktorý realizovali akademické pracoviská z Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska. Podieľal sa na národných projektoch APVV, VEGA a KEGA a v súčasnosti je členom medzinárodného projektu EURIDICE realizovaného konzorciom univerzít z Českej republiky,

Holandska, Rakúska, Slovenska a Talianska a projektu VEGA venovaného dejinám holokaustu na Slovensku. Výsledkom účasti na týchto projektoch je množstvo odborných článkov, účasť na vedeckých konferenciách a panelových diskusiách. Inaugurantom nie je len spoluriešiteľom projektov, ale tiež recenzentom viacerých projektov VEGA a KEGA.

4. Spoločenský vplyv

Pôsobivé vedecké výsledky a aktivity docenta Petra Borzu v oblasti výskumu a vzdelávania boli ocenené vedeckou komunitou a popularizátormi vedy. Dlhé roky zohrával významnú úlohu pri propagácii historického poznania najmä v dvoch svojich kľúčových výskumných oblastiach. Je uznávaným odborníkom na tieto témy v domácom i zahraničnom prostredí. Z toho vyplýva jeho účasť v mnohých rozhlasových a televíznych reláciách, konzultácie a účasť na slovenských a českých dokumentárnych filmoch, príprava populárno-vedeckých článkov, ktoré boli publikované v Českej republike, USA a na Slovensku. Sériu článkov o dejinách gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku, ktorá vyšla v dvojtyždenníku "Slovo", bola ocenená Cenou Emila Korbu (2019). Chcel by som zdôrazniť, že doc. Peter Borza je vplyvnou a uznávanou osobnosťou pri formovaní poznatkov o slovenskom katolicizme a slovensko-židovských vzťahoch. Preto jeho vyjadrenia a názory významne ovplyvňujú vnímanie týchto otázok slovenskou spoločnosťou a emigrantskými kruhmi. Je považovaný za odborníka na uvedenú problematiku a vzhľadom na to, je zo strany rôznych inštitúcií a združení pozývaný na verejné prednášky, diskusie a rozhovory.

Záver

Významné vedecké a pedagogické postavenie, ako aj organizačné úspechy docenta Petra Borzu potvrdili v inauguračnom procese zástupcovia rôznych akademických historických centier, ako sú Univerzita v Toronte, Pápežská Gregorova univerzita v Ríme, Univerzita vo Vlniuse, Univerzita Palackého v Olomouci a Univerzita Márie Curie-Sklodowskej v Lubline (pozri inauguračnú dokumentáciu).

Sumarizujúc uvedené konštatujem, že jeho vedecko-výskumná, pedagogická a vedecko-pedagogická, organizačná a projektová činnosť, ako aj jeho spoločenský vplyv majú významnú a požadovanú kvalitu, vysoko presahujúcu stanovené kritériá na vymenovanie za profesora na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Vzhľadom na uvedené skutočnosti odporúčam, aby bol doc. ThDr. Peter Borza, PhD. vymenovaný za profesora v odbore habilitačného a inauguračného konania históriá.

Krakov 9. januára 2025

Prof. zw. dr hab. Józef Marecki

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie;
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania
Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu